

Med forslaget udvides Ombudsmandens virksomhed således til også at omfatte frihedsberøvedes forhold på private institutioner m.v., hvor frihedsberøvelsen er sket enten i medfør af en afgørelse truffet af en offentlig myndighed, på opfordring af en offentlig myndighed eller med samtykke eller indvilligelse fra en offentlig myndighed. Ordlyden af den foreslåede bestemmelse svarer til ordlyden i protokollens artikel 4. Ved frihedsberøvelse forstås enhver form for tilbageholdelse, fængsling eller anbringelse af en person i et offentligt eller privat forvaringssted, som den frihedsberøvede ikke har tilladelse til frit at forlade, jf. protokollens artikel 4.

Ombudsmanden skal gives adgang til oplysninger om tilbageholdelsesstederne og de frihedsberøvede personer, herunder antal, behandling og forhold under frihedsberøvelsen. Under besøgene på tilbageholdelsesstederne har Ombudsmanden ret til at føre samtaler uden opsyn eller vidner med de frihedsberøvede og med enhver anden person, som efter Ombudsmandens opfattelse kan give relevante oplysninger.

Pligten til efter den gældende ombudsmandslovs § 19, stk. 1 og 2, at meddele oplysninger, udlevere dokumenter og udarbejde skriftlige udtalelser til Ombudsmanden påhviler alene myndigheder omfattet af Ombudsmandens virksomhed. Med de foreslåede ændringer af ombudsmandslovens § 7 vil Ombudsmandens virksomhed imidlertid også omfatte frihedsberøvedes forhold på private institutioner m.v., hvor frihedsberøvelsen er sket enten i medfør af en afgørelse truffet af en offentlig myndighed, på opfordring af en offentlig myndighed eller med samtykke eller indvilligelse fra en offentlig myndighed. Som konsekvens heraf foreslås bestemmelserne i § 19, stk. 1 og 2, ændret, så også disse institutioner m.v. er forpligtet til at meddele Ombudsmanden oplysninger og udlevere dokumenter, og således at Ombudsmanden kan afkræve institutionerne m.v. skriftlige udtalelser.

Ombudsmanden skal som national forebyggende mekanisme have adgang til alle tilbageholdelsessteder og dertil hørende anlæg og faciliteter, og som beskrevet tidligere udgør private institutioner m.v. i begrænset omfang tilbageholdelsessteder omfattet af tillægsprotokollen. Det er derfor væsentligt, at Ombudsmanden, hvis Ombudsmanden skal være i stand til at opfylde mandatet som national forebyggende mekanisme, kan gennemføre inspektioner af disse private institutioner m.v. På den baggrund foreslås det, at der tilvejebringes hjemmel til, at Ombudsmanden uden retskendelse har adgang til at inspicere private institutioner m.v., hvor personer er eller kan blive berøvet deres frihed.

Bestemmelsen forventes kun undtagelsesvis anvendt og alene i det omfang, det skønnes nødvendigt for udførelsen af opgaver efter den valgfri protokol til FN-konventionen mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Ombudsmanden er ikke omfattet af lov nr. 442 af 9. juni 2004 om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter (retssikkerhedsloven), jf. lovens § 1, stk. 1. Det forudsættes imidlertid, at Ombudsmanden i forbindelse med kontrolbesøg hos private følger principperne i loven. Politiet yder, i det omfang det er nødvendigt, Ombudsmanden bistand til gennemførelsen af inspektionerne.

Ombudsmanden forventer at opfylde forpligtelsen som national forebyggende mekanisme ved regelmæssigt at undersøge behandlingen af frihedsberøvede personer på tilbageholdelsessteder gennem ca. 40 inspektioner årligt med særlig fokus på torturkonventionens overholdelse. Inspektionerne forventes at være af mere begrænset omfang end ombudsmandsinstitutionens almindelige inspektioner af fængsler, psykiatriske afdelinger m.v. Endvidere forventes inspektionerne vedrørende overholdelsen af tillægsprotokollen til torturkonventionen at have en anden karakter end de traditionelle inspektioner, idet inspektionerne bl.a. skal involvere lægelig sagkundskab. Det er hensigten, at repræsentanter for Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) og Dansk Institut for Menneskeretligheder (DIM) ved deltagelse i inspektionerne skal bidrage med faglig og saglig ekspertise.

Formålet med inspektionerne er at forebygge tortur og umenneskelig eller nedværdigende behandling. Ved inspektionerne vil en række fysiske/faktiske – herunder lægefaglige – forhold, som de frihedsberøvede er underlagt, blive vurderet i lyset af dette formål. Som eksempel på forhold, der vil blive vurderet, kan nævnes de frihedsberøvedes adgang til læge, medicin og hospitalsbehandling, anvendelse af tvang (form, hyppighed og årsag), adgang til information og besøg udefra, adgang til sund og tilstrækkelig mad og drikke, cellers/værelses/opholdsarealers beskaffenhed samt sanitære forhold. Ved inspektionerne vil der blive afholdt samtaler med såvel ansatte som frihedsberøvede om forholdene.

Inspektionerne forudses at have en varighed af op til 2 dage – afhængigt af institutionens størrelse. Inspektionerne forventes gennemført af ca. 4 personer inklusive deltagere fra RCT og DIM.

Der findes for tiden ca. 120 offentlige institutioner m.v., som det vil være relevant at inspicere med henblik på at opfylde forpligtelsen som national forebyg-